

Meldcode huiselijk geweld en het afwegingskader Huiselijk geweld GGZ BrabantZorg (april 2020)

Doel

In kaart brengen (vermoedens van) huiselijk geweld en welke stappen ondernomen moeten worden volgens de meldcode. Binnen BrabantZorg is dit document bruikbaar voor casuïstiek in de GBGGZ. Wegens onze doelgroep zal in de praktijk het meest voorkomen om huiselijk geweld in kaart te brengen, en nauwelijks of er sprake is van kindermishandeling.

Achtergrond

Vanaf 2013 bestaat de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Sindsdien zijn o.a. hulpverleners in de GGZ verplicht de meldcode te gebruiken en indien nodig melding te maken van huiselijk geweld. Vanaf 1 januari 2019 treedt er een wijziging in het Besluit verplichte meldcode in werking. Vanaf dat moment is een afwegingskader onderdeel van de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedere beroepsgroep beschikt over een specifiek op haar eigen beroepsuitoefening toegesneden afwegingskader 'op basis waarvan de professionals het risico op en de aard en ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling wegen en dat hen in staat stelt te beoordelen of sprake is van dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling, dan wel een vermoeden daarvan, dat een melding bij Veilig Thuis is aangewezen'. Het hanteren van een afwegingskader is verplicht in de stappen 4 en 5 van de meldcode.

Waarom een afwegingskader?

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn te zien als complexe en taaie maatschappelijke vraagstukken waarvoor geen panklare oplossing bestaat.

Vaak zijn er in een gezin of systeem waarin geweld speelt meerdere problemen en daarmee verschillende hulpinstanties betrokken. Recent onderzoek in de vier grote steden laat zien dat ondanks de inzet van allerlei hulp ernstig en langdurig geweld gericht tegen kinderen, volwassenen en ouderen vaak wel vermindert, maar niet stopt. Bijna tweederde van de kinderen in deze gezinnen krijgt geen enkele vorm van hulp terwijl ze kampen met de gevolgen van het geweld. De onderzoekers concluderen dat er meer nodig is om het geweldspatroon in cliëntsystemen met ernstig en structureel geweld te doorbreken. Veilig Thuis krijgt er daarom een taak bij: de zogenoemde 'radarfunctie'. Cliëntsystemen waarbij acute en/of structurele onveiligheid speelt komen op de radar bij Veilig Thuis. Dit houdt in dat er informatie-uitwisseling tussen de 26 Veilig Thuis organisaties plaatsvindt op eerdere meldingen over de cliënt/ het cliëntstelsel en eerder ingezette hulp. Zo wordt (bij iedere nieuwe melding) beter zicht verkregen op mogelijke patronen van geweld. Het Handelingsprotocol van Veilig Thuis, dat op 1 januari 2019 in werking treedt, beschrijft de verantwoordelijkheden en taken van Veilig Thuis, zoals de beoordeling van de veiligheid, de inzet die Veilig Thuis levert om de veiligheid te bewerkstelligen, het organiseren van hulp en het monitoren van de situatie totdat er sprake is van stabiele veiligheid.

Praktische uitvoering

Een professional doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing. Alle stappen die je neemt rapporteer je in het dossier van de client. Gezien onze cliëntenpopulatie zullen de overwegingen gericht zijn op huiselijk geweld en niet of nauwelijks op kindermishandeling.

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

Uitgangspunten bij het hanteren van deze meldcode:

- De professional werkt zorgvuldig en baseert de te maken afwegingen op feitelijke, zo concreet mogelijke en relevante informatie over de cliënt/het cliëntsysteem. Deze informatie heeft hij zoveel mogelijk zelf verzameld (uit de eerste hand), eventueel vult hij deze aan met informatie uit andere bronnen (uit de tweede hand).
- De professional gaat ook op zoek naar informatie of een andere interpretatie van de beschikbare informatie die, naast het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, andere verklaringen voor de ontstane situatie kunnen bieden.
- De professional realiseert zich dat hij mogelijk niet als eerste en waarschijnlijk ook niet als laatste betrokken is bij de betreffende cliënt/het betreffende cliëntsysteem. Dit betekent dat hij kennisneemt van en zich rekenschap geeft van dat wat aan het eigen handelen voorafging, en afstemt met mogelijke andere betrokken professionals.
- De professional handelt vanuit de opgebouwde relatie met de cliënt/het cliëntsysteem. Vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling vragen van de professional tegelijkertijd de werkrelatie met de cliënt/het cliëntsysteem vast te houden én de signalen en zorgen zo concreet, feitelijk en expliciet mogelijk te benoemen.
- De beroepsuitoefening van professionals in de zorg kent regelmatig dilemma's. Dit is bijvoorbeeld het geval als de ernst van de geweldssituatie in een cliëntsysteem niet zo duidelijk is, er weinig feiten te achterhalen zijn of er een continue dreiging lijkt van geweld. Melden bij Veilig Thuis wordt soms ervaren als een dilemma. De afweging al dan niet te melden moet zorgvuldig gebeuren. De professional maakt bij dit soort afwegingen gebruik van collegiale consultatie, bijvoorbeeld door een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld in de eigen

organisatie te raadplegen en/of door advies te vragen bij Veilig Thuis.

- Als de professional niet weet of er kinderen zijn in het cliëntsysteem voert deze de verplichte kindcheck uit. Als er opgroeiende kinderen zijn zorgt de professional ervoor dat naar hun visie gevraagd wordt, dat hun mening meeweegt en dat zij informatie krijgen.

Afweging stap 1 t/m 3

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van de meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Afwegingen stap 4

1. De professional vraagt zich na het doorlopen van de stappen 1, 2 en 3 af of het huiselijk geweld en/of kindermishandeling nog steeds gaande is of dat er nog steeds sprake is van een vermoeden daarvan. In alle stappen van de meldcode is het mogelijk deze af te sluiten. Ook is het op ieder moment mogelijk de meldcode opnieuw te starten. De professional legt de bevindingen vast in het dossier. Het model met de stappen van de meldcode en de daarin opgenomen afwegingsvragen impliceert een zekere volgordelijkheid. In de praktijk lopen deze stappen en de te maken afwegingen in hulpverleningsprocessen vaak door elkaar heen.
2. Heb ik een vermoeden van of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?
 - Wat is acute onveiligheid?*
 - Vragen ter afweging*

*meer informatie over wat verstaan kan worden onder acute onveiligheid en vragen ter afweging zijn te vinden in de folder: Meldcode Afwegingskader.

Afwegingen stap 5

1. Ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?
 - Vragen ter afweging*
2. Werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?
 - Vragen ter afweging*
3. Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?
 - Vragen ter afweging*

Bronnen:

Basisdocument 'Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' - juli 2017

Factsheet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de GGZ: stand van zaken (via Inspectie gezondheidszorg en Jeugd) - november 2018

Meldcode Afwegingskader - oktober 2018

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>